

Wpływ modelu biznesu na przyjęte zasady ujmowania i wyceny wybranych składników sprawozdania finansowego

Mariusz Karwowski*

Streszczenie: *Cel* – Prezentacja wpływu modelu biznesu, stanowiącego współczesną formę zarządzania przedsiębiorstwem, na sprawozdanie finansowe.

Metodologia badania – Jakościowa analiza zawartości sprawozdań finansowych przedsiębiorstw sektora paliwowego w zakresie polityki rachunkowości.

Wynik – Wpływ modelu biznesu na sprawozdanie finansowe jest widoczny w przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości.

Oryginalność/wartość – Rozszerzenie spektrum merytorycznego zainteresowania rachunkowości przez odniesienie do obecnych trendów w zarządzaniu.

Słowa kluczowe: model biznesu, sprawozdanie finansowe, polityka rachunkowości

Wprowadzenie

Model biznesu, który można zdefiniować, jako sposób prowadzenia biznesu (Nielsen, Bukh, 2011, s. 257) lub szerzej zbiór wzajemnie powiązanych elementów, wyrażający logikę prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo (Karwowski, 2016, s. 137), coraz częściej pojawia się w publikacjach z zakresu zarządzania (Leszczewska, 2014, s. 190). Według A. Osterwaldera i Y. Pigneura (2012, s. 18) model biznesu polega na tworzeniu wartości oraz zapewnianiu i czerpaniu z tego zysków. EFRAG (2013, p. 3.37, s. 48) uznał, że tworzenie wartości przez generowanie zysku dla inwestorów jest podstawowym powodem, dla którego powstają jednostki gospodarcze. Źródłem informacji o tworzonej przez przedsiębiorstwo wartości pozostaje sprawozdanie finansowe.

Celem artykułu jest określenie wpływu modelu biznesu na przyjęte zasady ujmowania i wyceny wybranych składników sprawozdania finansowego przedsiębiorstw sektora paliwowego. W artykule przyjęto tezę, że wpływ modelu biznesu na sprawozdanie finansowe jest widoczny w przyjętej polityce rachunkowości. Zwrócono uwagę na relacje modelu biznesu i sprawozdania finansowego oraz zidentyfikowano elementy modelu biznesu w badanych

* dr Mariusz Karwowski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Katedra Rachunkowości Menedżerskiej, e-mail: Mariusz.Karwowski@sgh.waw.pl.

przedsiębiorstwach na podstawie dostępnych informacji, przede wszystkim sprawozdań z działalności. Do zidentyfikowania obszarów działalności, w których firma tworzy wartość dodaną lub nie osiąga satysfakcjonujących rezultatów wykorzystano również dane segmentowe, stanowiące istotny element sprawozdania finansowego w tym zakresie. Następnie, wykorzystując sprawozdania finansowe, zbadano wpływ modelu biznesu na uznane za pozycje kluczowe: rzeczowe aktywa trwałe, zapasy i przychody.

1. Model biznesu a sprawozdanie finansowe

Procesy gospodarcze oznaczają stały obieg dochodów¹ w gospodarce. Warunkiem bezustannego ruchu dochodów jest sprzedaż dóbr i usług, która jest źródłem pokrycia kosztów i realizacji zysku, częściowo przejmowanego przez państwo i właścicieli (Owsiak, 2015, s. 173–174). Realizacja zysku w związku ze sprzedażą dóbr i usług przy zaangażowaniu zasobów i zapewnienie wartości dodanej dla interesariuszy nie jest możliwe bez odpowiedniego modelu biznesu. Model biznesu koncentruje się na przebiegu procesu tworzenia wartości, czyli sposobie, w jaki są generowane przepływy pieniężne. Z punktu widzenia rachunkowości należy dokonać wyceny w ujęciu pieniężnym wkładów do modelu biznesu i rezultatów podjętych działań (EFRAG, 2013, p. 3.37, s. 48).

Przyjęte założenia dotyczące modelu biznesu są spójne z celem sporządzania sprawozdania finansowego, które zgodnie z MSR 1 (par. 9) stanowi uporządkowane przedstawienie sytuacji i efektywności finansowej jednostki. Jego celem jest dostarczanie informacji wspomagających użytkowników sprawozdań finansowych w przewidywaniu przyszłych przepływów pieniężnych jednostki, a w szczególności ich terminów i stopnia pewności.

Przewidywanie przyszłych przepływów pieniężnych wymaga uwzględnienia w rachunkowości różnych aspektów prowadzenia działalności. Jest to możliwe dzięki przyjmowaniu odpowiednich zasad (polityki) rachunkowości, które MSR 8 (par. 5) definiuje jako konkretne zasady, metody, konwencje, reguły i praktyki przyjęte przez jednostkę przy sporządzaniu i prezentacji sprawozdań finansowych. Zasady (polityka) rachunkowości, w tym szacunki, charakteryzują się pewnym stopniem uznaniowości, która jest potencjalnie cenna, ponieważ pozwala zarządzającym lepiej dopasować sprawozdania finansowe do występującej rzeczywistości gospodarczej (por. Palepu i in., 2010, s. 7). Umożliwiają odzwierciedlenie modelu biznesu w sprawozdaniu finansowym.

---

¹ Według S. Owsiaka (2015, s. 68) dochód jest podstawową kategorią i wielkością ekonomiczną, stanowiącą dodatni rezultat zastosowania czynników wytwórczych w procesie gospodarowania. Z kategorią dochodu ściśle wiąże się zysk, który jest pojęciem węższym. W MSR 1 (par. 7) występuje pojęcie całkowitych dochodów ogółem, które stanowią zmianę w kapitale własnym w ciągu okresu na skutek transakcji oraz innych zdarzeń, z wyjątkiem zmian wynikających z transakcji z właścicielami występującymi w charakterze udziałowców. Całkowite dochody ogółem obejmują zysk lub stratę i inne całkowite dochody.

2. Charakterystyka modelu biznesu występującego w sektorze paliwowym, z wykorzystaniem sprawozdań finansowych, sprawozdań z działalności i raportów zintegrowanych

Sektor paliwowy ma kluczowe znaczenie dla polskiej gospodarki, zapewniając bezpieczeństwo energetyczne kraju i zatrudniając kilkadziesiąt tysięcy osób. Około 20% wpływów budżetowych pochodzi z tego sektora (Raport roczny, 2015, s. 3). W sektorze paliwowym można wyróżnić następujące segmenty (Stevens, 2016, s. 4):

- *upstream* (wydobycie),
- *midstream* (transport),
- *downstream* (rafinacja i marketing).

W polskim sektorze paliwowym dominuje *downstream*, o czym świadczą segmenty ujawniane w sprawozdaniach finansowych polskich przedsiębiorstw tego sektora, notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, zestawione w tabeli 1 (w nawiasach podano udział przychodów segmentów w przychodach łącznych).

Tabela 1

Segmenty sprawozdawcze ujawniane w sprawozdaniach finansowych polskich przedsiębiorstw sektora paliwowego

Grupa kapitałowa	Grupa Duon	Lotos	PGNiG	PKN Orlen
Segmenty	<ul style="list-style-type: none"> – infrastruktura: dystrybucja i obrót paliw gazowych (18%) – obrót energią elektryczną i gazem ziemnym (82%) 	<ul style="list-style-type: none"> – wydobywcy: pozyskiwanie i eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego (3%) – produkcji i handlu: wytwarzanie, przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej i ich sprzedaż hurtowa i detaliczna (97%) 	<ul style="list-style-type: none"> – poszukiwanie i wydobywanie: pozyskanie węglowodorów ze złóż i przygotowanie produktów do sprzedaży (11%) – obrót i magazynowanie: sprzedaż gazu ziemnego importowanego i wydobywanego ze złóż krajowych (73%) – dystrybucja: przesyłanie gazu ziemnego siecią dystrybucyjną (11%) – wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej i ciepła (5%) 	<ul style="list-style-type: none"> – <i>downstream</i>: zintegrowane obszary produkcji i sprzedaży rafinerijnej i petrochemicznej oraz działalność w obszarze energetyki (69%) – detal: sprzedaż na stacjach paliw (31%) – wydobywanie: działalność związana z poszukiwaniem i wydobywaniem zasobów mineralnych (0%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych za 2015 r.

W zakresie elementów modelu biznesu w przedsiębiorstwach sektora paliwowego na szczególną uwagę zasługują: „propozycja wartości”, „segmenty klientów” i „kanały dystrybucji” (por. Osterwalder, Pigneur, 2012, s. 22–34; Kęcki, 2015, s. 266). W związku z tym sprawozdania finansowe, sprawozdania z działalności i raporty zintegrowane zostały zbadane pod kątem tych elementów modelu biznesu². Wyniki badania zostały zaprezentowane w tabeli 2.

Tabela 2

Charakterystyka podstawowych elementów modelu biznesu badanych przedsiębiorstw sektora paliwowego

Grupa kapitałowa	Grupa Duon	Lotos	PGNIG	PKN Orlen
1	2	3	4	5
Propozycja wartości	– dostawy gazu ziemnego sieciowego i skroplonego (LNG – <i>Liquefied Natural Gas</i>) – sprzedaż gazu ziemnego i energii elektrycznej odbiorcom końcowym	dostępne produkty o oczekiwanej jakości; głównymi grupami produktowymi uzyskiwanymi w wyniku przerobu ropy naftowej w rafinerii są: paliwa (benzyna bezołowiowa, olej napędowy i lekki olej opałowy), ciężki olej opałowy, asfalty, paliwo lotnicze, benzyna surowa, gaz płynny propan-butan (LPG), oleje bazowe	– produkcja ciepła i energii elektrycznej w kraju – poszukiwanie złóż, wydobycie gazu ziemnego i ropy naftowej, import, magazynowanie oraz obrót i dystrybucja paliw gazowych	– przerób ropy naftowej, wytwarzanie produktów i półproduktów rafineryjnych, petrochemicznych i chemicznych i ich hurtowa i detaliczna sprzedaż – magazynowanie ropy naftowej i paliw – poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucja i handel energią elektryczną
Segmenty klientów	ok. 4800 odbiorców, z czego 700 to odbiorcy instytucjonalni, a 4100 to gospodarstwa domowe	m.in. międzynarodowe koncerny paliwowe (BP, Shell Polska, Statoil), firmy paliwowe z segmentu B2B, linie lotnicze; utrzymywanie zapasów obowiązkowych na podstawie odrębnych przepisów	odbiorcy przemysłowi (głównie przemysł chemiczny oraz rafineryjny i petrochemiczny) oraz odbiorcy domowi	odbiorcy instytucjonalni, reprezentujący praktycznie większość gałęzi przemysłu, klienci indywidualni, m.in. kierowcy; obowiązek utrzymywania zapasów obowiązkowych ropy i paliw

² Sprawozdania finansowe i sprawozdania z działalności zostały zbadane pod kątem podstawowych elementów modelu biznesu z uwagi na niewielkie wykorzystanie modelu biznesu w sposób bezpośredni (por. Karwowski, 2016, s. 147).

1	2	3	4	5
Kanały dystrybucji	– własna infrastruktura, tj. sieci dystrybucyjne i stacje regazyfikacji gazu LNG – na zasadzie TPA (<i>Third Party Access</i>), tj. poprzez sieci operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych	– trzecia co do wielkości sieć stacji paliw w Polsce, 476 obiektów – hurtowa sprzedaż paliw i innych produktów ropopochodnych, tj. asfalty i oleje (koncerny międzynarodowe, klienci B2B, instytucje państwowe) – firmy tradingowe w eksporcie	największy udział w wolumenie sprzedaży miała giełda (Towarowa Giełda Energii)	sieć 2679 stacji paliw działających w segmencie Premium i ekonomicznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, sprawozdań z działalności i raportów zintegrowanych za 2015 r. (por. Karwowski, 2016, s. 148–149).

Z tabeli 2 wynika, że opis propozycji wartości badanych przedsiębiorstw pokrywa się z informacjami o segmentach, ujawnianymi w sprawozdaniu finansowym. Potwierdza to duże znaczenie danych segmentowych z punktu widzenia oceny modelu biznesu, przede wszystkim skali działalności w poszczególnych obszarach działalności. Opis propozycji wartości zawiera nie tylko charakterystykę specyfiki działalności, ale również jakości i wyjątkowości wyrobów, towarów i usług, w tym świadczonych usług dodatkowych. Wśród klientów badane przedsiębiorstwa wymieniają zarówno odbiorców instytucjonalnych, jak i indywidualnych. Zatem można wyróżnić następujące ich podgrupy: B2B i B2C. Natomiast wśród kanałów dystrybucji wymieniono sieci przesyłowe, stacje paliw, hurt i giełdę (por. Karwowski, 2016, s. 150; Kęcki, 2015, s. 262–263).

3. Identyfikacja kluczowych pozycji sprawozdania finansowego przedsiębiorstw sektora paliwowego

Analiza elementów modelu biznesu wykazała, że do kluczowych pozycji sprawozdania finansowego można zaliczyć: środki trwałe (efektywnie wykorzystane: infrastruktura produkcyjna i logistyczna, przestrzeń magazynowa), zapasy (przetworzone paliwa, produkty ropopochodne i gaz) i przychody ze sprzedaży (por. Kęcki, 2015, s. 266). Na podstawie danych pochodzących ze sprawozdań finansowych przedsiębiorstw sektora paliwowego ustalono znaczenie zidentyfikowanych kluczowych pozycji sprawozdania o sytuacji finansowej oraz sprawozdania z zysków i strat i innych całkowitych dochodów. Wyniki badania przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Wartość środków trwałych i zapasów i ich udział w sumie bilansowej oraz wybrane wielkości wynikowe w polskich przedsiębiorstwach sektora paliwowego

Grupa kapitałowa	Grupa Duon		Lotos		PGNiG		PKN Orlen	
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Rzeczowe aktywa trwałe	195 714	47	10 568 422	55	32 967 000	66	24 536 000	51
Zapasy	5 346	1	3 235 816	17	2 229 000	4	10 715 000	22
– towary	5 308	1	116 801	1	92 000	0	416 000	1
– wyroby gotowe	37	0	1 182 961	6	37 000	0	4 430 000	9
– materiały			1 936 054	10	2 100 000	4	5 380 000	11
Suma bilansowa	416 523	100	19 169 332	100	49 825 000	100	48 137 000	100
Przychody ze sprzedaży	861 455		22 709 442		36 464 000		88 336 000	
Koszty działalności operacyjnej	828 959		21 992 994		33 174 000		83 315 000	
Wynik finansowy	24 410		–263 300		2 136 000		3 233 000	
Całkowite dochody	24 439		–544 925		1 769 000		4 563 000	

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych za 2015 r.

Na podstawie analizy sprawozdań finansowych potwierdzono, że do dalszego badania w zakresie zasad (polityki) rachunkowości należy wybrać następujące pozycje sprawozdania finansowego:

1. Rzeczowe aktywa trwałe, ponieważ są kluczowym składnikiem aktywów, stanowiąc 47–66% sumy bilansowej.
2. Zapasy, ze względu na obowiązek utrzymywania przez przedsiębiorstwa zapasów obowiązkowych (Lotos, Orlen).
3. Przychody ze sprzedaży, ponieważ są uznawane za najważniejszą pozycję sprawozdania z zysków i strat i innych całkowitych dochodów.

4. Analiza polityki rachunkowości w zakresie kluczowych pozycji sprawozdań finansowych przedsiębiorstw sektora paliwowego

Wybór zasad (polityki) rachunkowości powinien być powiązany z przyjętym modelem biznesu, co oznacza, że przedsiębiorstwa, które prowadzą podobną działalność powinny mieć zbliżoną politykę rachunkowości. W tabeli 4 przedstawiono analizę wpływu modelu biznesu na przyjęte zasady ujmowania i wyceny kluczowych pozycji sprawozdania finansowego przedsiębiorstw sektora paliwowego.

Tabela 4

Polityka rachunkowości w zakresie kluczowych pozycji sprawozdania finansowego polskich przedsiębiorstw sektora paliwowego

Grupa Duon	Lotos	PGNiG	PKN Orlen
1	2	3	4
Rzeczowe aktywa trwałe			
<ul style="list-style-type: none"> – model kosztowy – metoda liniowa – zróżnicowane okresy użytkowania, np. budynki i budowle, w tym gazociągi i stacje LNG – 50 lat, maszyny i urządzenia (z wyłączeniem sprzętu komputerowego) – 10–15 lat 	<ul style="list-style-type: none"> – model kosztowy – metoda liniowa, z wyjątkiem gruntów oraz infrastruktury wydobywczej ropy naftowej i gazu ziemnego – zróżnicowane okresy użytkowania, np. budynki, budowle – 80 lat, urządzenia techniczne i maszyny – 25 lat – nakłady bezpośrednio związane z pracami poszukiwawczymi i oceną zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego ujmowane są w odrębnej pozycji aktywów trwałych 	<ul style="list-style-type: none"> – model kosztowy – metoda liniowa – zróżnicowane okresy użytkowania, np. budynki i budowle – 2–40 lat, maszyny i urządzenia – 2–35 lat – aktywowaniu podlegają nakłady na poszczególne odwierty – grupa tworzy rezerwy na koszty likwidacji odwiertów eksploatacyjnych i magazynowych; wartość zdyskontowanej rezerwy zwiększa wartość początkową odwiertów i amortyzowana jest w okresie ich ekonomicznego użytkowania 	<ul style="list-style-type: none"> – model kosztowy – metoda liniowa, a w uzasadnionych przypadkach metoda naturalna (katalizatory, aktywa z tytułu zagospodarowania i wydobycia zasobów mineralnych) – zróżnicowane okresy użytkowania, np. budynki i budowle – 10–40 lat, urządzenia techniczne i maszyny – 4–35 lat – aktywowaniu podlegają nakłady ponoszone w ramach etapów zagospodarowania i wydobycia złóż
Zapasy			
<ul style="list-style-type: none"> – wycena według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wycena według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i ceny sprzedaży netto – grupa wykazuje zapasy obowiązkowe jako aktywa krótkoterminowe ze względu na rotację w krótkim okresie; zapasy obowiązkowe obejmują ropę naftową, produkty naftowe (paliwa ciekłe), gaz płynny LPG, węgiel kamienny 	<ul style="list-style-type: none"> – wycena według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia lub też według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa 	<ul style="list-style-type: none"> – przecenie do poziomu cen sprzedaży netto możliwych do uzyskania podlegają zapasy, które utraciły swoje cechy użytkowe, przydatność lub spadły ich ceny sprzedaży – zapasy obejmują m.in. zapasy obowiązkowe

Przychody ze sprzedaży			
– przychody ze sprzedaży towarów i produktów ujmowane są jeżeli grupa przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do dóbr	– sprzedaż towarów i produktów ujmowana jest w momencie ich dostarczenia, kiedy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności towarów i produktów zostały przekazane nabywcy, z tym że przychody ze sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego w Norwegii rozpoznaje się i ujmuje z zastosowaniem tzw. metody uprawnień (<i>entitlements method, right method</i>)	– sprzedaż dóbr ujmowana jest w momencie dostarczenia nabywcy dóbr wraz z przekazaniem znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z ich praw własności; w celu prawidłowego zaliczenia przychodów ze sprzedaży gazu do właściwego okresu, na dzień bilansowy dokonywane są szacunki ilości i wartości gazu dostarczonego, lecz niezafakturowanego, do odbiorców indywidualnych	– przychody ze sprzedaży są korygowane o zyski lub straty z tytułu rozliczenia instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne dotyczące przychodów

Źródło: opracowanie własne na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych za 2015 r.

Model kosztowy wyceny środków trwałych po początkowym ujęciu jest uzasadniony z punktu widzenia przyjętego modelu biznesu, zakładającego produkcję i sprzedaż wyrobów gotowych, bądź działalność handlową głównie w zakresie importowanego gazu. W przypadku infrastruktury wydobywczej zasadne jest przyjęcie metody naturalnej amortyzacji, proporcjonalnie do prognozy wydobycia zasobów mineralnych. Z uwagi na coraz większe znaczenie prac poszukiwawczych zasobów mineralnych oraz oceny tych zasobów, w polityce rachunkowości podkreślono fakt aktywowania nakładów z nimi związanych. Charakter prowadzonej działalności wymusza od badanych przedsiębiorstw tworzenie rezerw na koszty likwidacji odwiertów eksploatacyjnych i magazynowych. W zakresie zapasów istotnym aspektem modelu biznesu jest obowiązek utrzymywania zapasów obowiązkowych na podstawie odrębnych przepisów. Ma to wpływ na zaliczanie gazu do wartości początkowej gazociągów lub magazynów, który służy do ich pierwszego napełnienia, jak również zaliczanie zapasów obowiązkowych do aktywów obrotowych ze względu na ich rotację w krótkim okresie. W przypadku przychodów w polityce rachunkowości podkreślono ujmowanie przychodów w momencie przekazania nabywcy znaczącego ryzyka i korzyści wynikających z praw własności do dóbr, dokonywanie szacunków ilości i wartości dóbr dostarczonych, lecz niezafakturowanych na koniec okresu sprawozdawczego.

Uwagi końcowe

W artykule zaprezentowano wpływ modelu biznesu na przyjęte zasady ujmowania i wyceny wybranych, uznanych za kluczowe, składników sprawozdania finansowego przedsiębiorstw sektora paliwowego. Stwierdzono, że charakter działalności ma znaczenie z punktu widzenia doboru polityki rachunkowości w zakresie środków trwałych. Z kolei sposób pozyskiwania dostarczanych dóbr, w ramach produkcji lub nabycia, znajduje odzwierciedlenie we właściwej prezentacji i wycenie zapasów. Wartość przychodów dostarcza informacje o efektywności badanych przedsiębiorstw. Ważne wnioski można również wyciągnąć na podstawie informacji o segmentach, umożliwiających identyfikację obszarów działalności, w których firma tworzy wartość dodaną lub nie osiąga satysfakcjonujących rezultatów.

Z przedstawionych rozważań wynika, że wpływ modelu biznesu na sprawozdanie finansowe jest widoczny w przyjętej polityce rachunkowości. Model biznesu pozwala na rzetelne przedstawienie rzeczywistości gospodarczej jednostki, jak również lepsze zrozumienie przekazywanych informacji.

Literatura

- EFRAG (2013). *The Role of the Business Model in Financial Statements*. Research Paper. EFRAG, ANC, FRC. Pobrano z: http://www.efrag.org/files/EFRAG%20Output/131218_Business_Model_Research_Paper.pdf (24.07.2015).
- Karwowski, M. (2016). Model biznesu a zawartość obecnego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności. *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości*, 90 (146), 135–155.
- Kęcki, P. (2015). Model biznesu w przypadku przedsiębiorstwa rafineryjnego. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Seria: Organizacja i Zarządzanie*, 83 (1941), 255–269.
- Leszczewska, K. (2014). Model biznesu jako koncepcja zarządzania przedsiębiorstwem rodzinnym. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, XVI (7/1), 189–200.
- Nielsen, C., Bukh, P.N. (2011). What Constitutes a Business Model: The Perception of Financial Analysts. *International Journal of Learning and Intellectual Capital*, 8 (3), 256–271.
- Osterwalder, A., Pigneur, Y. (2012). *Tworzenie modeli biznesowych. Podręcznik wizjonera*. Gliwice: Helion.
- Owsiak, S. (2015). *Finanse*. Warszawa: PWE.
- Palepu, K.G., Healy, P.M., Peek, E. (2010). *Business Analysis and Valuation. IFRS Edition: Text and Cases*. Second Edition. Cengage Learning EMEA.
- Raport roczny 2015. *Przemysł i handel naftowy*. Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008 z dnia 3.11.2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, 29.11.2008, z późn.zm.
- Stevens, P. (2016). International Oil Companies The Death of the Old Business Model. *Energy, Environment and Resources*, May.

THE IMPACT OF THE BUSINESS MODEL ON THE ADOPTED PRINCIPLES OF RECOGNITION AND MEASUREMENT OF SELECTED ITEMS OF FINANCIAL STATEMENTS

Abstract: *Purpose* – Presentation of the impact of the business model, which constitutes a modern form of management, on financial statements.

Design/methodology/approach – Qualitative analysis of the financial statements of entities in the fuel sector in terms of accounting policy.

Findings – The impact of the business model on financial statements is visible in the adopted accounting policy.

Originality/value – Extension of the spectrum of accounting's interest in reference to current trends in management.

Keywords: business model, financial statements, accounting policy

Cytowanie

Karwowski, M. (2017). Wpływ modelu biznesu na przyjęte zasady ujmowania i wyceny wybranych składników sprawozdania finansowego. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (88/1), 283–292. DOI: 10.18276/irfu.2017.88/1-27.